

والدین و معلمان همواره کوشیده‌اند که روابطی جدی و مؤثر با هم برقرار کنند؛ زیرا در قبال کودکان و نوجوانان هدف‌های مشترکی دارند. آن‌ها می‌خواهند به نوجوانان کمک کنند تا مستقل باشند، از تعلیم و تربیت صحیح برخوردار شوند، نسبت به جامعه بی‌اعتنا نباشند و از نظر اخلاقی احساس مسئولیت کنند، اما اینکه چرا خانه و مدرسه تاکنون نتوانسته‌اند همکاری موفق‌تری داشته باشند و به این هدف‌های والای انسانی برسند، پرسشی است که با آن روبه‌رو هستیم. معلمان با کفایت، تدریس اصولی، ارتباط صحیح با خانه، برگزاری جلسات مشاوره با اولیا و ایجاد فرصت‌هایی برای والدین به‌منظور آشنایی با مشکلات و مسائل مدرسه، بخشی از انتظارات والدین از مدرسه‌ای مطلوب است.

افزایش ارتباط نزدیک بین خانه و مدرسه فایده‌های فراوانی دارد، از جمله اینکه هم والدین و هم معلمان نشان داده‌اند که احترام متقابل بین خانه و مدرسه، رضایت بیشتری به‌وجود می‌آورد. گاهی معلمان و کارکنان آموزشی مدرسه فراموش می‌کنند که والدین نیز به آنان نیاز دارند؛ زیرا برخی والدین در امر تحصیل فرزندان کوششی نمی‌کنند و کمتر به این موضوع می‌اندیشند که عملکردشان در مورد وضع تحصیلی فرزندان خود مناسب است یا خیر.

هنگام ارتباط رودررو، معلمان متناسب با موقعیت عمل می‌کنند؛ بنابراین به‌وجود آوردن احساس مسئولیت اولیه به‌عهده مدرسه است. معلمان باید احترام

ویژه‌ای برای اولیا، نظریات و مشارکتشان در حل مسائل قائل شوند. یکی از روش‌های متداول و مؤثر برای جذب مشارکت والدین در امور مدرسه، توسعه انجمن‌های اولیا و مربیان در مدارس است. هدف از این کار این است که برای والدین و معلمان موقعیتی فراهم آید تا با یکدیگر ملاقات کنند و درباره مسائل به تبادل نظر بپردازند. بنابراین معلمان می‌توانند کمک کنند تا جلسه انجمن اولیا و مربیان برای والدین ارزشمند و مفید باشد. به‌منظور تسهیل مشارکت فعال و گسترده اولیا، مدیر آموزشگاه باید امکان حضور تمام معلمان را فراهم کند و مطمئن شود که همه افراد از هدف کلی جلسه برداشت مشترکی دارند. معلمان و کارکنان آموزشی مدارس باید آمادگی لازم را برای برگزاری جلسه داشته باشند، مسائل مورد بحث را تعیین کنند و جلسه را به‌گونه‌ای مهیا سازند که اولیا احساس راحتی کامل کنند؛ زیرا نقش انجمن، به‌خصوص در حل و فصل مسائل تربیتی و آموزشی دانش‌آموزان، حائز اهمیت است. معلمان باید پیشینه گردآوری شده هر دانش‌آموز را به‌دقت مرور کنند و کارنامه‌ای از نتایج فعالیت‌های او به اولیا ارائه دهند.

از این‌رو روش‌های مشارکت والدین در مسائل مدرسه نباید به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که اولیا فقط جوابگوی نیازهای مدرسه باشند؛ بدون آنکه نیازهای خود آنان در نظر گرفته شود. به‌منظور رفع این مشکل و برای پاسخگویی بیشتر به نیازهای اولیای علاقه‌مند،

کلیدواژه‌ها: انجمن اولیا و مربیان، خانواده، مشارکت.

شرکت فعال خانواده‌ها در جلسات انجمن اولیا و مربیان

|| ضاعقلی ||

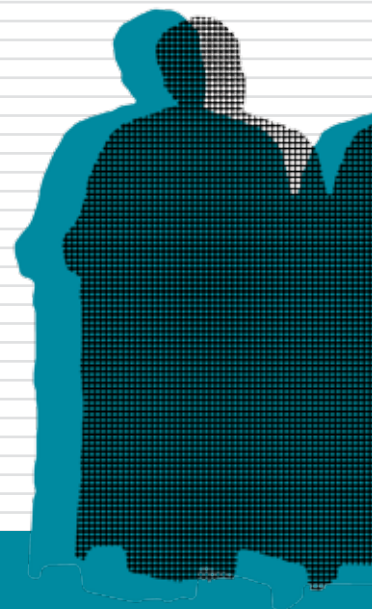
مدیر دبیرستان بافت

جلساتی با حضور مسئولان مدرسه برگزار می‌شود که در امور آموزشی کودکان مؤثر است. مشارکت در برنامه‌های آموزشی برای اولیا و همکاری در حل مسائل شخصی کودکان از جمله فعالیت‌های والدین در جهت موفقیت تحصیلی و تربیتی فرزندان است.

برای والدینی که با موقعیت‌های آموزشی، راحت برخورد می‌کنند و نیازشان این است که در فرایند تدریس شرکت فعال داشته باشند، فعالیت داوطلبانه ممکن است مناسب‌ترین راه حل باشد. به‌طور کلی مسئولان مدرسه نیازمند راه‌هایی هستند که جلسات اولیا و مربیان را به‌گونه‌ای برگزار کنند که محلی برای سهیم شدن در امر تصمیم‌گیری و حل مشکلات مدرسه باشد. برای مثال، به نمونه‌هایی از اساسنامه انجمن که به آن توجه نمی‌شود، اشاره می‌کنیم: ۱. تقویت شخصیت فردی و اجتماعی کودکان و نوجوانان، ۲. تقویت حس وظیفه‌شناسی در کودکان، ۳. رعایت تقوی و تقویت باورهای مذهبی، ۴. بهسازی محیط خانواده برای رشد بهتر فرزندان، ۵. رعایت بهداشت کودکان و نوجوانان، ۶. ایجاد محیط امن برای حرکت کودکان و نوجوانان، ۷. ایجاد امکانات آموزشی رایگان و عمومی برای کودکان و نوجوانان، ۸. ایجاد تفریحات سالم، ۹. کشف استعداد و شایستگی حرفه‌ای در دانش‌آموزان، ۱۰. ایجاد احساس مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی در کودکان و نوجوانان، ۱۱. شکل‌گیری ادراک بین‌المللی و غیره از اصول مترقی انجمن است ولی آن چنان که باید و شاید،

به آن‌ها توجه نمی‌شود.

اگر امور و موضوعات تکراری و رایج به حداقل برسد و روی برنامه‌های نوآوری در خدمات مدرسه بیشتر کار شود، جلسات مفیدتر خواهند بود. برای مثال، یکی از موضوعات همیشگی جلسات، تشکیل کلاس‌های فوق‌برنامه در نوبت مخالف و راه‌های تأمین هزینه آن‌هاست که در شهرهای بزرگ تحت فشار والدین با عنوان کلاس‌های کنکور، تقویتی و غیره برگزار می‌شود. امروزه برگزاری یا عدم برگزاری این کلاس‌ها به دلایل گوناگون مورد بحث است و کارشناسان به مفید نبودن آن‌ها اشاره دارند. اگر قرار بود دانش‌آموزی به‌صورت فعال در نوبت مخالف هم به مدرسه بیاید و الزاماً کلاس فوق‌برنامه - مثلاً کنکور - برایش برگزار شود، آموزش و پرورش در ابتدا دو‌گونه مدرسه رسمی تأسیس می‌کرد! بحث، گفت‌وگو، تبادل نظر و بیان تجربه‌های والدین و همکاران مدرسه و همچنین ارائه آموزش‌های جدید و مطالب داغ و مورد نیاز جزو جالب‌ترین کارکردهای انجمن و جلسات خواهد بود. در عوض، جلساتی که موضوعشان هزینه مدرسه در امور مطلوب آموزشی و پرورشی، بازدیدها، استفاده از وسایل کمک‌آموزشی، جذاب کردن محیط مدرسه و غیره است، موجب رضایت خاطر والدین آگاه خواهد شد. گاهی دیده شده است که دانش‌آموزان برخی مدارس طی یک سال تحصیلی حتی یک‌بار هم به

کارگاه و آزمایشگاه نرفته‌اند و مدیران حق دارند در نوبت مخالف کلاس فوق برنامه تشکیل دهند. البته در کلاس‌های فوق برنامه نیز دقیقاً مطالب مرتبط با درس تدریس می‌شود؛ نه چیزی کمتر نه بیشتر. در ساعات مدرسه مشاهده کرده‌ایم که درس بعدی تدریس می‌شود. شاید بتوان حضور دانش‌آموزان را در نوبت مخالف یکی از عوامل دل‌زدگی از کلاس و درس دانست؛ چرا که بدون برنامه و هدف صورت می‌گیرد.

پیشنهادها

- خانواده‌ها هنگام ثبت نام ضعف‌ها و قابلیت‌های فرزند خود را مشخص کنند.
- در پایان هر نوبت، از تک تک والدین درباره مشکلات و پیشرفت‌های دانش‌آموزان نظرخواهی شود و این دیدگاه‌ها در جلسات انجمن اولیا و مربیان مدرسه جمع‌بندی گردد.

- به مدارس امکان انتشار و فروش نشریات داخلی داده شود. در این نشریات به جای پرداختن به مسائل کلی، مشکلات خاص مدرسه بیان شود. با دانش‌آموزان، خانواده‌ها و مربیان مصاحبه شود و دانش‌آموزان موفق و پدر و مادرهای فعال مورد تشویق قرار گیرند.

- مکان‌هایی برای اردوهای تفریحی و آموزشی تعیین شود که دانش‌آموزان بتوانند همراه خانواده و آموزگاران خود از امکانات آن‌ها استفاده کنند.

- در هر مدرسه یک مشاور خانواده معرفی شود تا اولیا بتوانند مشکلات خود را با او در میان بگذارند.

- نشریاتی که برای والدین منتشر می‌شوند، تقویت گردند و اولیا به مشترک شدن ترغیب شوند.

- اولیای دانش‌آموزان هر کلاس از میان خود نماینده‌ای تعیین کنند که بتوانند به صورت حضوری یا تلفنی با او تماس بگیرند.

- برای والدین دانش‌آموزان هر پایه برنامه تلویزیونی خاصی تدارک دیده شود.

- کتاب‌های مناسب هر پایه بر مبنای محتویات کتاب‌های درسی به اولیا معرفی شوند تا آن‌ها بتوانند بر حسب لزوم، اطلاعات جانبی فرزندان خود را در زمینه مورد نیاز افزایش دهند.

- مرکزی برای تهیه و فروش کتاب‌ها و وسایل و ابزار مورد نیاز دانش‌آموزان معرفی شود.

- افراد جامعه دریابند که باید برای افزایش کیفیت آموزش، همکاری کنند.

- از طریق جلب مشارکت مردم و واگذاری پاره‌ای از خدمات آموزشی به بخش خصوصی، ترتیبی اتخاذ شود که مدارس، با توجه به ابتکارات و کمک‌های اولیا، خدمات فوق برنامه‌ای ارائه دهند و هیچ‌یک از این خدمات، باری اضافی بر دوش بودجه عمومی نگذارد.

- با وضع قوانین خاص، به وزارت خانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی اجازه داده شود که اموال بی‌استفاده یا اسقاط خود را در اختیار مدارس قرار دهند.

- با تنظیم پرسش‌نامه، از والدین خواسته شود تخصص‌های خود را بیان و به صورت دقیق مشخص کنند که به چه صورت، در چه زمانی و در کدام زمینه می‌توانند به مدرسه کمک کنند.

- کسانی که در ساخت و تجهیز مدارس همکاری و کمک می‌کنند، به جامعه معرفی شوند.

- سیستمی کارآمد برای پاسخگویی و اطلاع‌رسانی به والدین درباره فرزندانشان پی‌ریزی شود.

- بی‌توجهی برخی والدین به وضعیت فرزندان معلول ناشی از مشکلات اقتصادی آن‌هاست. بنابراین، عرضه خدمات حمایتی و رفاهی به خانواده‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

- رسانه‌های گروهی، خصوصاً رادیو و تلویزیون، برنامه‌ای برای آگاه‌سازی والدین از مسائل فرزندان تولید کنند.

نکاتی که مدیر باید در انتخاب اولیا به آن‌ها توجه کند، عبارت‌اند از:

• دستورالعمل‌های مربوط به برگزاری انتخابات از جمله انتخاب رئیس سنی، برگه آراء، ارائه گزارش کار فعالیت‌های سال گذشته، تشویق انجمن سال قبل و برنامه مدرسه در سال تحصیلی جدید را به‌طور کامل مطالعه و بررسی کند.

• پیش از هفته اول و دوم مهر شناخت کاملی از اولیا به‌دست آورد و به ترغیب و تشویق اولیای توانمند برای مشارکت در انتخابات اقدام کند.

• به کمک پرسش‌نامه از توانمندی‌ها، علاقه‌مندی‌ها و دیدگاه‌های اولیا آگاه شود.

• رعایت موارد یادشده در برگزاری جلسات ضروری است.

• در جلسات عمومی هیچ‌گونه مشارکت مالی از اولیا دریافت نکند، ولی مشکلات و مسائل مختلف آموزشی و پرورشی را به اطلاع آن‌ها برساند.

• پیش از گردهمایی، با کارکنان اداری و آموزشی جلسات برگزار کند و از حضور آنان در جلسات بهره‌گیری کند.

• سعی کند در انتخاب زمان و مکان، دقت لازم را داشته باشد. جلسات حتماً نباید در راهرو یا حیاط آموزشگاه برگزار شوند بلکه می‌توان جلسات عمومی را در سالن اجتماعات شهر نیز برگزار کرد. علت توجه به زمان جلسه این است که در مناطق و شهرستان‌های کوچک امکان برگزاری جلسات در مدارس دیگر نیز وجود دارد و تداخل جلسه مشکلاتی برای مدیر و جلسه انجمن ایجاد می‌کند.